

dinbilimleri

Akademik Araştırma Dergisi

e-ISSN: 1303-9199

CİLT / VOLUME: 24 SAYI / ISSUE: 2
SAMSUN
EYLÜL / SEPTEMBER 2024

Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi
Journal of Academic Researches in Religious Sciences
e-ISSN: 1303-9199
Cilt / Volume: 24 Sayı / Issue: 2 (EYLÜL, 2024)

Sahibi ve Baş Editörü / Owner and Editor in Chief

Yavuz Ünal

Editörler / Editors

Hasan Atsız / Büşra Nur Duran

Alan Editörleri / Field Editors

Orhan İyibilgin / Şevket Pekdemir / Abdurrahim Bilik
Yusuf Bahri Gündoğdu / Ömer Yıldız / Kamil Coştu / Beyza Nur Çavuş
Mehmet Köklüdağ / Abdullah Altuncu / Zübeyir Uçtaş / Muhammet Ali Asar
Nurdan Genç / Süleyman Turan / Hakan Temir / Ayşe Uzun

Dizgi-Mizanpaj

Zübeyir Uçtaş

Dil Editörleri / Language Editors

Merve AR (İngilizce)

Nurdan Genç (Türkçe)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Ahmet Müflih
Ali Ayten
Ayşe Zişan Furat
Bekir Özüdoğru
Cengiz Batuk
Hasan Atsız
Muhammed el-Gazali
Muhammed Avad
Salim ez-Zehranî
Vejdi Bilgin
Yavuz Ünal
Yüksel Salman

Minsüte İslamic University
Marmara Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
International Islamic University
El-Cazira University
Umm Al-Qura University
Uludağ Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Danışma Kurulu / Advisory Board

Abdullah Karahan (Prof. Dr.), Abdullah Karaman (Prof. Dr.), Adem Apak (Prof. Dr.), Adnan Demircan (Prof. Dr.), Ahmed İbrahim (Doç. Dr.), Ahmet Çakır (Prof. Dr.), Ahmet Koç (Prof. Dr.), Ali Bolat (Prof. Dr.), Alim Yıldız (Prf. Dr.), Asım Yapıcı (Prof. Dr.), Bahattin Dartma (Prof. Dr.), Bekir Zakir Çoban (Prof. Dr.), Burhanettin Tatar (Prof. Dr.), Celal Türer (Prof. Dr.), Celalettin Çelik (Prof. Dr.), Celalettin Vatandaş (Prof. Dr.), Cemil Hakyemez (Prof. Dr.), Ejder Okumuş (Prof. Dr.), Erkan Perşembe (Prof. Dr.), Ferit Uslu (Prof. Dr.), Gürbüz Deniz (Prof. Dr.), Halil Apaydın (Prof. Dr.), Halil İbrahim Haksever (Dr. Öğr. Üyesi), Halil İbrahim Şimşek (Prof. Dr.), Hamdi Mustafa (Dr. Öğr. Üyesi), Hasan Ayık (Prof. Dr.), Hasan Keskin (Prof. Dr.), Hatice Aynur Şahin (Doç. Dr.), Hişam el-Mekkî (Dr. Öğr. Üyesi), Irving Hexham (Prof. Dr.), İbrahim Hakkı İnal (Dr. Öğr. Üyesi), John L. Esposito (Prof. Dr.), Kadir Gürler (Prof. Dr.), Kaşif Hamdi Okur (Prof. Dr.), Kemal Ataman (Prof. Dr.), Kemal Özkurt (Doç. Dr.), Kemal Yıldız (Prof. Dr.), M. Doğan Karaçoşkun (Prof. Dr.), M. Mahfuz Söylemez (Prof. Dr.), Mahmut Aydın (Prof. Dr.), Mehmet Ali Kirman (Prof. Dr.), Mehmet Emin Ay (Prof. Dr.), Mehmet Evkuran (Prof. Dr.), Mehmet Mahfuz Söylemez (Prof. Dr.), Mesut Okumuş (Prof. Dr.), Metin Yılmaz (Prof. Dr.), Misbah Abdullah el-Bâkî (Doç. Dr.), Muhittin Düzenli (Doç. Dr.), Mustafa Alıcı (Prof. Dr.), Mustafa Arslan (Prof. Dr.), Mustafa Arslan (Prof. Dr.), Mustafa Öztoprak (Doç. Dr.), Mustafa Sarıbiyik (Prof. Dr.), Nevzat Aydın (Doç. Dr.), Nevzat Tartı (Prof. Dr.), Nevzat Yaşar Aşıkoğlu (Prof. Dr.), Nihat Dalgın (Prof. Dr.), Nimetullah Akın (Prof. Dr.), Perry Schmidt Leukel (Prof. Dr.), Recep Demir (Doç. Dr.), Recep Gün (Doç. Dr.), Remzi Kaya (Prof. Dr.), Saffet Köse (Prof. Dr.), Sair el-Hallak (Dr. Öğr. Üyesi), Salih Karacabey (Prof. Dr.), Salih Kesgin (Doç. Dr.), Semir Hatamle (Doç. Dr.), Seyfettin Erşahin (Prof. Dr.), Soner Gündüzöz (Prof. Dr.), Süleyman Turan (Doç. Dr.), Şevket Topal (Prof. Dr.), Şinasi Gündüz (Prof. Dr.), Şuayip Özdemir (Prof. Dr.), Talat Sakallı (Prof. Dr.), Werner Jeanrond (Prof. Dr.), Yakup Çoştı (Prof. Dr.), Yılmaz Can (Prof. Dr.), Yusuf Doğan (Prof. Dr.), Yusuf Ziya Keskin (Prof. Dr.), Zekeriya Güler (Prof. Dr.)

Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi (daad); yılda iki kez yayımlanan hakemli bilimsel süreli bir yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlara aittir. Yazılar; yayıncı kuruluşun izni olmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayınlanamaz. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, altı ayda bir <http://dergipark.gov.tr/daad> adresinde yayınlanır. Derginin yayın dili Türkçe olup makalelerin tamamının 1/3'ünü aşmayacak şekilde İngilizce ve Arapça dillerinde yayın yapılabilir.

Yayın Yeri ve Tarihi:

Samsun, 30 Eylül 2024

Tasarım & Mizanpaj/Journal Desing

db

İletişim Adresi/Mail address

e-mail: db@dinbilimleri.com **web:** <http://dergipark.gov.tr/daad>

e-ISSN: 1303-9199

İÇİNDEKİLER

MAKALELER / ARTICLES

'AHD-İ MİSÂK'TAN BÂDE-İ ELEST'E(TARİHÇE VE İSTİŞHÂD) From The Oath of Covenant ('Ahd-i Misâk) To The Primordial Wine (Bâde-i Elest) (History And Supporting Documents) Kenan MERMER	339-366
ERKEN DÖNEM İSLAM TARİHİNDE KIZILDENİZ'DE BİR SÜRGÜN ADASI: DEHLEK An Island of Exile in the Red Sea in Early Islamic History: Dahlak Selim ARGUN / Ümit ESKİN	367-400
ERKEN DÖNEM HIRİSTİYANLIĞI ANLAMAK İÇİN AÇILAN BİR PENCERE: DIDACHE Didache: A Window That Opens For Understanding Christianity Cengiz BATUK / Veysel ALTUNCAN	401-432
ENSURING PEACE, PUBLIC ORDER AND STABILITY IN THE CONTEXT OF PREVENTING VIOLENCE IN ISLAMIC URBAN DESIGN AND CITY PLANNING İslam Şehir Tasarımı ve Şehirciliğinde Şiddetin Önlenmesi Bağlamında Huzur, Asayiş ve İstikrarın Sağlanması Mehmet Emin DEMİR	433-458
KÂBİL İLLETLER NİÇİN SONLU OLMALI? ARİSTOTELESÇİ AÇIKLAMAYA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER KARŞISINDA İBN SİNÂ'NIN YAKLAŞIMI Why Should The Potential Causes Be Finite? Ibn Sînâ's Approach To Criticisms Of The Aristotelian Explanation Kübra BİLGİN TIRYAKI	459-488
EXPLORING THE NEXUS BETWEEN RELIGIOSITY AND ENVIRONMENTAL BEHAVIORS INCLUDING WASTE MANAGEMENT AND ACTIVE ENVIRONMENTALISM: EMPIRICAL FINDINGS FROM TURKISH AND JORDANIAN MUSLIM SAMPLES Dindarlık ile Çevreci Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türk ve Ürdünlü Örnekler Üzerine Nicel Bir Araştırma Ali AYTEN / Hamza FARHAN / Amjad Mahmud HUSSAIN	489-507

A THEMATIC ANALYSIS OF SUFI CRITIQUES WITHIN IMAMI SHĪ'ISM DURING THE SAFAVID ERA Safeviler Dönemi İmamiyye Şiasındaki Tasavvuf Eleştirilerinin Tematik Bir Analizi Sinan YILMAZ / Tahir ULUÇ	509-541
ÖMER B. SÂLİM BÂZMÛL'UN EL-KIRÂÂT VE ESERUHÂ Fİ'T-Tefsîr VE'L- AHKÂM İSİMLİ ESERİ BAĞLAMINDA KIRÂAT-YORUM İLİŞKİSİ The Relationship Between Qira'at (Qur'an recitation) and Interpretation in The Context of the Treatise Titled "el-Kirâât ve Eseruhâ fi't-Tefsîr ve'l- Ahkâm" by Ömer b. Sâlim Bâzmûl Hatice ŞAHİN AYNUR	543-572
TÜRKİYE'DEKİ ÇAĞDAŞ HADİS ARAŞTIRMALARINDA POLEMİKLERİN ZEMİNİ ÜZERİNE BİR İNCELEME A Study On The Grounds Of Polemics In Contemporary Hadith Studies In Turkey Muhammet Ali ASAR	573-606
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNİN AHLAKİ KAZANIM AMACINA ERİŞİM DÜZEYİ ÖLÇEĞİ (DKAB-AKÖ): GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI Scale for the Level of Achieving the Purpose of Moral Acquisition of the Religious Culture and Moral Knowledge Lesson: Validity and Reliability Study Abdullah DUMAN	607-637
HAFIZLIK EĞİTİMİ ALAN BİREYLERİN TUTUM VE SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA A Study on Attitudes and Social Anxiety Levels of Individuals Receiving Hifz Education Hüseyin ALGUR / Cemil OSMANOĞLU / Ferda ASLAN	639-667
ENDÜLÜSLÜ EBÛ AMR ED-DÂNÎ'NİN (ö. 444/1053) HADİS USÛLÜ İLMİNDEKİ YERİ The Place of the Andalusian Ebû Amr ed-Dânî (d. 444/1053) in the Science of Hadith Methodology Zülal KILIÇ	669-700
REFORMCU EPİSTEMOLOJİDE DİNİ DİŞLAYICILIK ALGISI: ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME The Perception of Religious Exclusionism in Reformed Epistemology: A Critical Assessment Mustafa ÇAKMAK	701-730

ZİMNÎ TEŞBİHİ BELİRLEMEDE KULLANILACAK BİR ÇÖZÜMLEME ÖNERİSİ: GRICE'İN İLGİ İLKESİ A Proposal of An Analysis to be Used in Diagnosing Implicit Simile: Grice's Maxim of Relevance Nazife Nihal İNCE	731-750
ADAY İMAM-HATİP VE MÜEZZİN-KAYYIMLARA GÖRE DİYANET AKADEMİSİ MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ Vocational Education Programme According to Candidate Imam-Hatip and Muezzin-Kayyim Validity and Reliability Study İdris ERTÜRK	751-787
VAHDETİ MUHABBET MEYİ İLE ANLATMAK: ALÂİYEVÎ MUSTAFA HULÛSÎ EFENDİ VE LEMAÂTÜ'L-BERKİYYE'Sİ Explaining Unity With The Wine Of Divine Love: Alaîyavî Mustafa Hulûsî Efendi and His Lemaâtü'l-Berkiyye Şeyda ÖZTÜRK	789-814
SOSYAL YARDIM ALAN DÜŞÜK GELİRLİ AİLELERDE SOSYAL DEĞERLER VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞUN EVLİLİK YAŞAM DOYUMU ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ETKİSİ The Predictive Effect of Social Values and Psychological Well-Being on Marital Life Satisfaction in Low-Income Families Receiving Social Assistance Turgay ŞİRİN	815-840
ISAİAH BERLİN'İN ÖZGÜRLÜK KURAMI BAĞLAMINDA ÖZGÜRLÜK-DİN İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME An Evaluation on the Relationship of Liberty and Religion in the Context of Isaiah Berlin's Liberty Theory Nazım KARADAĞ / Gültekin EROĞLU	841-863
CAMİ MÜSİKİSİNDE ERZURUM YÖRESİNE ÖZGÜ BİR İCRA: İŞFE' LENÂ DUASI A Performance Specific to Erzurum Region in Mosque Music: Ishfa Lanâ Prayer Mustafa ÖZFİDAN / İsmail Hakkı GERÇEK	865-885
KUR'ÂN'IN "RÜKÛ EDENLERLE BİRLİKTE RÜKÛ EDİN" HİTABİ BAĞLAMINDA YAHUDİLERİN İBADETİNDE RÜKÛ Bowling in The Worship of The Jews in The Context of The Qur'an's Com- mand "Bow Down With Those Who Bow Down" Bedriye ÖZÇELİK YILMAZ	887-920

TE'VİL YÖNTEMİ VE MEZHEBİ KİMLİĞİNİN KUR'ÂN YORUMUNA ETKİSİ BAĞLAMINDA RUMMÂNÎ'NİN <i>EL-CAMİ' Lİ-İLMİ'L-KUR'ÂN</i> ADLI TEFSİRİ Rummâni's Tafsir al-Jami' li-ilmil-Qur'an in the Context of the Method of Ta'wil and the Effect of Sectarian Identity on Qur'anic Interpretation Burcu DİLEK	921-951
TÜSTERÎ TEFSİRİ'NİN İHMAL EDİLEN YÖNÜ: SÜNNET VURGUSU VE BİD'AT KARŞITLIĞI The Neglected Aspect of Tafsir al-Tustari: Emphasis on Sunnah and Opposition to Bid'ah Saliha TÜRCAN	953-979
YÂSİN SÛRESİ 36/6. ÂYETİN KUR'AN BÜTÜNLÜĞÜNDE ANLAŞILMASI MESELESİ: HZ. PEYGAMBER'İN GÖNDERİLDİĞİ KAVMİN ATALARI UYARILMADI MI? The Issue of Understanding the Verse of Sûrat Yâ Sin 36/6 in the Wholeness of the Qur'ân: Were the Ancestors of the People to whom the Prophet was Sent Warned? Ersin ÇELİK	981-1015
TANITIM VE ELEŞTİRİ YAZILARI / BOOK REVIEWS	
ISLAM AND BIOMEDICAL RESEARCH ETHICS YAZAR: MEHRUNISHA SULEMAN (NEW YORK: ROUTLEDGE, 2021, 223 s.) Değerlendiren / Reviewed by: Büşra Nur METE	1017-1023

EDİTÖRDEN

2024 yılının ikinci sayısını siz değerli okuyucularımızın beğenisine sunuyor, göstermiş olduğunuz ilgi ve desteğe teşekkür ediyoruz.

